

29.3.2017

Kirjastoverkkopalvelut,
FinELib

FinELibin ohjausryhmän kokous 29.3.2017

Aika	keskiviikko 29.3.2017 klo 13.05-16.15
Paikka	Kansalliskirjasto, Leipätehdas, Kaikukatu 4, 5. krs, V620 (Kumina)
Läsnä	Riitta Pyykkö, vararehtori, Turun yliopisto, puheenjohtaja Kristiina Hormia-Poutanen, johtaja, Kansalliskirjasto/kirjastoverkkopalvelut, klo 13.16 - 15.53 Tuula Hämäläinen, Team Leader, Knowledge Solutions, VTT Minna Karvonen, kulttuuriasianneuvos, opetus- ja kulttuuriministeriö, saapui klo 13.11 Minna Koistinen, kirjastonjohtaja, Oulun ammattikorkeakoulu, Tarja Koskimiehen varajäsen, etänä Eeva Klinga-Hyöty, tietopalvelupäällikkö, Haaga-Helia ammattikorkeakoulu, poistui klo 16.10 Kristiina Kontiainen, ylitarkastaja, Etelä-Suomen aluehallintovirasto Tarja Koskimies, kirjastonjohtaja, Seinäjoen ammattikorkeakoulu, etänä, poistui klo 14.00 Sanna Marttinen, pääsihteeri, LYNET, Lea Kaupin varajäsen Minna Niemi-Grundström, kirjastonjohtaja, Tampereen yliopisto, klo 13.11 - 15.53 Liisa Rossi, järjestelmä- ja verkkopäällikkö, Kuopion kaupunginkirjasto Virva Nousiainen-Hiiri, toimistopäällikkö, Helsingin kaupunginkirjasto, poistui klo 15.48 Sirpa Suonpää, informaattikko, Luonnonvarakeskus Pia Södergård, överbibliotekarie, Åbo Akademi, poistui klo 15.53 Ari Alkio, Kansalliskirjasto/FinELib, sihteeri
Poissa	Jouni Koski, rehtori, Laurea-ammattikorkeakoulu Lea Kauppi, pääjohtaja, Suomen ympäristökeskus Anne Luoto-Halvari, ylitarkastaja, opetus- ja kulttuuriministeriö
Asiantuntijat	Anu Alaterä, tietoasiantuntija, Kansalliskirjasto/FinELib Paula Mikkonen, tietoasiantuntija, Kansalliskirjasto/FinELib
Esittelijä	Arja Tuuliniemi, palvelupäällikkö, Kansalliskirjasto/FinELib

Esityslista

1. Kokouksen avaus, osallistujien toteaminen ja esityslistan hyväksyminen

Esitys:

Puheenjohtaja avaa kokouksen ja toteaa osallistujat. Hyväksyttäneen esityslista. Tiedoksi ed. kokouksen hyväksytty pöytäkirja (Liite 1).

Keskustelu:

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 13.05. Ohjausryhmän jäsenet esittäytyivät. Arja Tuuliniemi ehdotti, että esityslistaan lisätään kohtaan 1 varapuheenjohtajan valinta ja että kohta 5 (OA2020) siirretään käsiteltäväksi ennen kohtaa 4 Strategiakauden toimenpiteet.

Päätös:

Hyväksyttiin muutokset esityslistaan. Ohjausryhmä valitsi keskuudestaan ohjausryhmän varapuheenjohtajaksi Tuula Hämäläisen.

2. FinELibin toiminnan esittely osana Kansalliskirjaston Kirjastoverkkopalveluja

Esitys:

29.3.2017

Kirjastoverkkopalvelut,
FinELib

Arja Tuuliniemi esittelee Kansalliskirjaston kirjastoverkkopalvelujen toimintaa ja FinELibin toiminnan ydinkohtia. Esitykset ohjausryhmälle tiedoksi (Liite 2, 3).

Keskustelu:

Arja Tuuliniemi esitteli kirjastoverkkopalvelujen ja FinELibin toimintaa.

Päätös:

Merkitään esittelyt ohjausryhmälle tiedoksi.

3. Kertomus FinELibin toiminnasta vuodelta 2016

Esitys:

Arja Tuuliniemi esittelee kertomusta FinELibin toiminnasta vuonna 2016. Keskustellaan toimintakertomuksesta ja tehdään siihen ohjausryhmän mahdollisesti toivomat muutokset.

Keskustelu:

Arja Tuuliniemi esitteli toimintakertomuksen. Ohjausryhmä keskusteli kirjastojen vähentyneistä tilausmääristä. Todettiin, että vähentyneisiin tilausmääriin on vaikuttanut toisaalta kirjastojen pienentyneet budjetit ja toisaalta se että kirjastot ovat tehneet laadullista valintaa. Todettiin, että kirjastojen ja tutkijoiden tuki neuvotteluille on tärkeää.

Päätös:

Korjataan toimintakertomukseen ohjausryhmän esittämät vuosiluvuissa havaitut virheet. (Liite 4)

4. OA2020

Berliinissä järjestetään 21.-22.3.2017 OA2020–konferenssi siirtymisestä laajassa mittakaavassa avoimeen julkaisemiseen. Yhtenä tavoitteena on kansainvälisen verkoston tiivistäminen.

Esitys:

Arja Tuuliniemi esittelee konferenssin antia. Keskustellaan konferenssista FinELib-konsortion näkökulmasta (Liite 9).

Keskustelu:

Arja Tuuliniemi kertoi, että OA2020:n tavoitteena on siirtyä lehtien tilausmaksuista avoimeen julkaisemiseen. Tavoitteena on nopea siirtyminen siten että avoimen julkaisemisen kustannukset katetaan lehtitilausmaksuilla. Osa kustantajista vastustaa siirtymistä koska nykyinen liiketoimintamalli on monille kustantajille tuottoisa. Seminaarissa esiteltiin eri maiden neuvotteluissa saatuja tuloksia ja malleja. Ratkaisut avoimuuden toteuttamiseksi vaihtelevat maittain ja kustantajittain, mutta 100 % avoimuus julkaisuissa on yhteinen tavoite. FinELib-konsortion on sitoutunut OA2020:n tavoitteisiin. Arja Tuuliniemi kertoi myös, että OA2020:n kansainvälistä yhteistyötä ollaan tiivistämässä muodostamalla kansallisia yhteispisteitä ja kysyi ohjausryhmän mielipidettä siihen tulisiko FinELibin toimia kansallisena

29.3.2017

Kirjastoverkkopalvelut,
FinELib

yhteyspisteenä. Ohjausryhmässä todettiin, että yhteyspiste tarvitaan ja sen tulee sijaita Kansalliskirjastossa.

Päätös:

Päätettiin, että FinELib toimii OA2020:n kansallisena yhteyspisteenä.

5. Strategiakauden toimenpiteet

5.1. Strategian toimenpideohjelma 2017-2020

Esitys:

Anu Alaterä esittelee ehdotuksen toimenpideohjelmaksi ja sen aikatauluksi. (Liite 6). Päätetään toimenpideohjelmasta ja sen aikataulusta. Suunnitelma on jaettu osakokonaisuuksiin.

Keskustelu:

Päämäärä 1: Julkaisujen avoin saatavuus

Ohjausryhmässä keskusteltiin rinnakkaistallentamisen ehtojen sisällyttämisestä aineistoneuvotteluihin. Todettiin, että jotkut yliopistot ja rahoittajat edellyttävät julkaisujen rinnakkaistallentamista. Arja Tuuliniemi kertoi, että FinELib on aiempina vuosina neuvotellut rinnakkaistallentamisen ehdoista, mutta huonoin tuloksin. Kustantajien näkökanta on se, että tutkijat ja kustantajat sopivat ehdoista keskenään ja muissa maissa sopimuksiin on saatu kirjattua niitä ehtoja joita kustantaja jo ilman konsortiosopimustakin hyväksyy.

Keskustelua käytiin myös avoimeen julkaisemiseen liittyvästä viestinnästä. Todettiin, että ainakin osassa organisaatioita avoimeen julkaisemiseen liittyvä viestintä on jo vakiintunutta ja että tietoa tulee jakaa konsortion sisällä kirjastoista FinELib-toimistoon ja FinELib-toimistosta kirjastoihin.

Todettiin, että avoimeen julkaisemiseen liittyvistä muista hankkeista kuin lehtipakettineuvotteluista keskustellaan strategiakauden jälkimmäisellä puoliskolla (2019-2020). Näitä voivat olla esimerkiksi avoin julkaiseminen ammattilehdissä.

Päämäärä 2: Tutkimus ja oppiminen yli organisaatiorajojen

Ohjausryhmä piti lisenssien laajentamista tärkeänä ja monissa kohdin myös akuuttina asiana. Todettiin myös, että aineistojen käyttöön saattamisen sujuvuus on tärkeää kun lisensoidaan aineistoja uusille ryhmille. Keskusteltiin myös tarpeesta lisensoida aineistoja kaupalliseen käyttöön.

Arja Tuuliniemi totesi, että resurssien rajallisuuden vuoksi on päätettävä mitä kehittämisspilotteja konsortio toteuttaa ja mitä aineistoja konsortio neuvottelee vuosien 2017 ja 2018 aikana. Kehittämisspilottien tulee olla sellaisia, että pilotoinnista hyötyvät monet konsortion jäsenet. Tärkeää on löytää toimintamalli koko konsortiolle.

Ohjausryhmässä keskusteltiin erilaisista laajentamistarpeista ja päädyttiin siihen, että kohdassa 2.4. esitetyt pilotit Turku Health Campus ja Tampere3-konserni edustavat hyvin konsortion tarpeita lisenssien laajentamiselle. Ohjausryhmä kannatti näiden valintaa piloteiksi. Kohtien 2.2. ja 2.5. laajennustarpeita pidettiin tärkeinä, mutta pilotit määritellään myöhemmin. Pilottien aikatauluista päätetään ohjausryhmän seuraavassa kokouksessa.

29.3.2017

Kirjastoverkkopalvelut,
FinELib

Päämäärä 3: Konsortion aineistohankinta – suurimman mahdollisen hyödyn saavuttaminen
Arja Tuuliniemi totesi, että aineistohankinnan painopisteistä ja pilottien aikatauluista on päätettävä yhdessä, jotta voidaan nähdä mihin resursseja kulloinkin voidaan kohdentaa.

Päämäärä 4: FinELib-toimisto tukee jäsenorganisaatioiden omaa e-aineistohankintaa
Lisenssien laajentaminen edellyttää FinELib-konsortion jäsenten ja FinELib-toimiston asiantuntemuksen hyödyntämistä ja tiivistä yhteistyötä.

Päämäärä 5: Tietokirjallisuuden saatavuus sähköisessä muodossa lisääntyy
Todettiin, että kotimaisen tieteellisen kirjallisuuden saatavuus kirjastoissa on tärkeä tavoite, ei niinkään se, että aineistoja hankitaan avoimen julkaisemisen mallilla.

Päämäärä 6: Konsortio kehittää aktiivisesti palveluitaan ennakoidulla toimintaympäristössä tapahtuvia muutoksia ja määrittelemällä konsortion roolin uusien palvelujen tuottajana

Päämäärä 7: Konsortio hyödyntää jäsentensä ja FinELib-toimiston asiantuntemusta

Päätös:

Ohjausryhmä muutti päämäärän 5 tehtävää niin, että e-kirjojen osalta tavoitteena on löytää keinoja kotimaisen tieteellisen kirjallisuuden saatavuuden parantamiseksi. Päätös pilottien ja konsortiohankintana neuvoteltavien aineistojen aikataulutuksesta siirrettiin tehtäväksi seuraavassa ohjausryhmän kokouksessa. Muilta osin ohjausryhmä hyväksyi Strategia toiminnaksi-toimenpideohjelman aikatauluineen.(Liite 5).

5.2. Toiminta vuonna 2017

Esitys:

Arja Tuuliniemi esittelee vuoden 2017 toimintasuunnitelman ja budjetin (Liite 7, 8). Päätetään toimintasuunnitelmasta.

Keskustelu:

Ohjausryhmässä keskusteltiin lehtipakettiaineistojen neuvotteluryhmistä ja todettiin, että pyritään saamaan neuvotteluihin mukaan yksi vararehtori lisää. Keskusteltiin konsortion neuvottelemista aineistoista ja neuvotteluissa saavutettavista hyödyistä. Keskusteltiin myös mahdollisista uusista konsortiohankinnan aineistoista vuodelle 2019.

Päätös:

Pyritään saamaan vararehtori mukaan aineistoneuvotteluihin. Päätettiin, että konsortio ei enää jatka HighWire-lehtipaketin hankintaa 1.1.2018 alkaen.

6. Kirjastoverkkopalvelujen palautekysely

Kansalliskirjaston kirjastoverkkopalvelujen asiakkailta kysytään säännöllisin väliajoin palautetta palveluista. Viimeisin kysely toteutettiin 30.11. – 21.12.2016. Kyselyyn tuli aiempiin kyselyihin verrattuna vähän vastauksia.

Esitys:

29.3.2017

Kirjastoverkkopalvelut,
FinELib

Arja Tuuliniemi esittelee kyselyn tuloksia. Keskustellaan palautteesta (Liite 10).

Keskustelu:

Arja Tuuliniemi kertoi, että viimeisimmän kyselyn perusteella kirjastoverkkopalvelujen asiakkaat ovat olleet pääosin tyytyväisiä ja tyytymättömiä samoihin asioihin kuin aiemmissakin kyselyissä. Tyytyväisiä ollaan henkilökunnan ammattitaitoon ja laadukkaisiin palveluihin, mutta asiakkaat toivovat että heillä olisi enemmän vaikutusmahdollisuuksia palveluihin ja että Kansalliskirjasto tuntisi paremmin heidän tarpeensa. Ohjausryhmässä todettiin, että kielellisiin seikkoihin kirjastoverkkopalvelujen viestinnässä tulisi jatkossa kiinnittää nykyistä enemmän huomiota.

Päätös:

Merkittiin kyselyyn liittyvä palaute tiedoksi ja toimenpiteitä varten.

7. Ajankohtaista kustannustoimialalla ja konsortiossa

8. Muut asiat

9. Tiedotusasiat

FinELib-konsortion 20-vuotisseminaari 31.5.2017.

10. Seuraava kokous

Pidetään ohjausryhmän seuraava kokous touko-kesäkuussa. FinELib-toimisto järjestää kyselyn kokouksen ajankohdasta.

11. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 16.15.

LIITTEET

Liite 1. Edellisen kokouksen 4/2016 pöytäkirja tiedoksi: <https://www.kiwi.fi/x/RgZyAg>

Liite 2. Esitys Kirjastoverkkopalvelujen toiminnasta

Liite 3. Esitys FinELib-konsortion toiminnasta

Liite 4: FinELibin vuosikertomus 2016, päivitetty

Liite 5: Toimenpideohjelma 2017-2020, päivitetty

Liite 6: Toimenpideohjelman aikataulu

Liite 7: Toimintasuunnitelma 2017

Liite 8: Budjetti 2017

Liite 9: OA2020: <https://oa2020.org/b13-coinference/>

Liite 10: Kooste palautekyselystä